

Sygn. akt III AUz 44/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie – Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodnicząca: SSA Romana Mrotek

Sędziowie: SA Barbara Białicka(spr.)

SO (del.) Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2018 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy N. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o ubezpieczenie społeczne

przy udziale J. C.

na skutek zażalenia ubezpieczonej na postanowienie zawarte w pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt IV U 579/16

postanawia:

1. oddalić zażalenie,
2. zasądzić od ubezpieczonej N. U. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu zażaleniowym.

Sygn. akt: III AUz 44/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie N. U. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 kwietnia 2016 r. oraz zasądził od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach Sąd I instancji wskazał, że o kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 – w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia odwołania, tj. 25 maja 2016 r.). Wartość przedmiotu sporu została przez ubezpieczoną określona na kwotę 50.522,16 zł (k. 246-247), czego nie kwestionował organ rentowy, a zatem zastosowanie winien mieć § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia odwołania, tj. 25 maja 2016 r.). W myśl powyższego przepisu stawka minimalna przy wartości przedmiotu sporu powyżej 50 000 zł do 2 000 000 zł wynosi 7200 zł. Taką też kwotę Sąd Okręgowy zasądził od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego.

Z powyższym wyrokiem Sądu I instancji w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania (punkt 2) nie zgodziła się ubezpieczona, która we wniesionym zażaleniu zarzuciła mu naruszenie prawa procesowego w postaci art. 102 k.p.c. poprzez błędne jego niezastosowanie i nieodstąpienie przez Sąd I instancji od obciążania ubezpieczonej kosztami

postępowania, pomimo zaistnienia wypadku szczególnie uzasadnionego obrazującego sytuację materialną, zdrowotną oraz życiową ubezpieczonej, co wynika z zebranego materiału dowodowego w sprawie, jak też załączonych do niniejszego zażalenia dokumentów.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia zawartego w pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt: IV U 579/16 poprzez nieobciążanie ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu,
2. zasądzenie od organu na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, ale tylko opłaty sądowej,
3. nieobciążanie ubezpieczonej jakimikolwiek kosztami postępowania zażaleniowego w przypadku oddalenia zażalenia.

W odpowiedzi na zażalenie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że skarżąca nie przedstawiła jakichkolwiek zarzutów, które doprowadzić mogły do zmiany orzeczenia Sądu Okręgowego.

W ocenie Sądu Odwoławczego Sąd I instancji prawidłowo ocenił sytuację skarżącą – jako strony przegrywającej sprawę – w zakresie konieczności i możliwości ponoszenia kosztów procesu.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Powyższa norma, kreując wyjątek od reguły stanowiącej o obowiązku obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu należnymi stronie przeciwnej, daje sądowi swobodę (kompetencję) jurysdykcyjną przy rozstrzyganiu o zwrocie kosztów procesu, w tych sytuacjach, w których w wyniku zastosowania zasady wyrażonej

w art. 98 k.p.c. nie można pogodzić z zasadami słuszności. Podkreślić przy tym należy, że ocena, czy w okolicznościach określonej sprawy zaistniał „wypadek szczególnie uzasadniony” zależy od swobodnej decyzji sądu, która jednak nie może być dowolna i (co więcej) powinna uwzględniać wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej podjęcie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/2007, Lex nr 621775; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/2009, Lex nr 564753). Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być zatem oceniane w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu

w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., sygn. akt II CZ 223/73, Lex nr 7379).

Do wypadków szczególnie uzasadnionych w rozumieniu art. 102 k.p.c. można także zaliczyć sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 września 1973 r., sygn. akt I CZ 122/73, OSNC 1974/98). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim

z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Podkreślić należy, że sposób skorzystania z zasady słuszności, której wyrazem jest wskazany przepis art. 102 k.p.c., jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tego sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Instytucja ta ma charakter wyjątkowy i dyskrecjonalny, zatem nie podlega wykładni rozszerzającej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w przedmiotowej sprawie nie zachodziły jakiegokolwiek szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą. W ocenie Sądu Odwoławczego brak było podstaw do podważenia przedmiotowego rozstrzygnięcia z przyczyn wskazywanych przez skarżącą, tym bardziej, że nie wykazała ona, iż neodstąpienie od obciążenia jej kosztami procesu było nieuzasadnione.

Przede wszystkim zauważyć należy, że fakt wychowywania dwójki dzieci czy też posiadania zobowiązań finansowych w postaci kredytu nie może automatycznie uzasadniać zastosowania normy art. 102 k.p.c. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji przepisu art. 102 k.p.c. według utrwalonego orzecznictwa zalicza się te, związane z przebiegiem postępowania, ale też dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Utrwalony jest przy tym pogląd, zgodnie z którym sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia – na podstawie art. 102 k.p.c. – z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba, że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (patrz: T. Demendecki, Komentarz aktualizowany do art. 102 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex).

W ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczona nie wykazała w przedmiotowej sprawie, że mamy do czynienia z tego rodzaju szczególnymi okolicznościami uzasadniającymi zwolnienie jej z odpowiedzialności za wynik postępowania. Zauważyć należy, że ubezpieczona otrzymuje pomoc finansową ze strony swoich rodziców oraz męża, który choć przebywa za granicą, łoży na utrzymanie dwójki ich dzieci. Skarżąca, jak sama przyznała, zgromadziła oszczędności, z których korzystała przez czas trwania procesu, nie ma problemu z ponoszeniem kosztów utrzymania mieszkania, ponadto, posiada nieruchomość, którą wynajmuje i która przynosi jej określony dochód. Zdaniem Sądu Odwoławczego z powyższego nie wynika, że ubezpieczona znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, która uniemożliwia jej ponieść kosztów procesu. Sam fakt, że ciąży na niej obowiązek zapłaty kredytu czy też czynszu za wynajem mieszkania nie oznacza jeszcze, iż zaszła szczególna okoliczność pozwalająca odstąpić od nałożenia na nią obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zgodnie z wnioskiem strony wygrywającej postępowanie, zwłaszcza w sytuacji, że wnosząc odwołanie od zaskarżonej decyzji powinna ona liczyć się z koniecznością poniesienia kosztów postępowania w przypadku negatywnego dla niej rozstrzygnięcia. Samo subiektywne przekonanie strony o słuszności żądania nie jest również okolicznością, która sama przez się może przemawiać za rozstrzygnięciem o kosztach procesu w oparciu o art. 102 k.p.c.,

w przeciwnym razie art. 102 k.p.c. miałyby zastosowanie w każdej sprawie, w której oddalone zostałoby odwołanie od decyzji i utraciłby walor wyjątkowości. Wskazać jednakże jeszcze raz stanowczo należy, że decydując się na wniesienie odwołania do sądu, skarżąca winna zgromadzić środki, które pozwoliłyby jej na dochodzenie swoich racji, a w przypadku przegrania sprawy, na zwrot kosztów dla strony przeciwnej. Ponadto zauważyć należy, że skarżąca, wnosząc odwołanie od decyzji, nie wskazywała na to, aby jej sytuacja życiowa i majątkowa uniemożliwiała jej poniesienie kosztów związanych z udziałem w postępowaniu. Odwołanie od decyzji okazało się bezzasadne, roszczenie odwołującej nie zostało uwzględnione, wobec czego nie może ona teraz oczekiwać, że przegrywając postępowanie zostanie zwolniona od kosztów, bowiem miała ona subiektywne przekonanie o zasadności wniesionego odwołania.

W konsekwencji powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że okoliczności sprawy nie przemawiały za zastosowaniem w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie § 9 ust. 2

w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).